

Bildande av NATURRESERVATET LIAGÄRDE i Marks kommun

Förslag till beslut

Marks kommun förklarar med stöd av 7 kap. 4 miljöbalken det område som avgränsas på beslutskartan (bilaga 1) som naturreservat med syfte och föreskrifter enligt nedan.

Naturreservatets namn skall vara Liagärde.

Naturreservatets gräns mot NV går utmed körvägen från parkeringsplatsen mot gården. Utmed väg 1626 går gränsen 0,5 meter utanför vägbankens fot eller vägdikets bakslänt.

Med stöd av 3 förordningen (SFS 1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer kommunen den till beslutet hörande skötselplanen (bilaga 5). Skötselplanens övergripande riktlinjer och målsättningar ska gälla utan begränsning i tiden.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet Liagärde är att bevara och förstärka biologisk mångfald kopplad till värdefulla skogsmiljöer och ädellövträd samt att utnyttja områdets pedagogiska och friluftslivsmässiga kvaliteter. Syftet ska nås genom att:

- med röjningar gynna ädellövträd och vid behov friställa äldre träd.
- låta andelen död ved öka.
- hävda hagmark och betad skog med betesdjur.
- informera om områdets natur- och kulturvärden med en naturstig samt underhålla stigar och rastplats.

Föreskrifter

För att uppnå syftet med reservatet beslutar Marks kommun att följande föreskrifter ska gälla.

A. Inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Med stöd av 7 kap. 5 miljöbalken, om inskränkningar i markägare och annan sakägares rätt att använda mark- och vattenområden inom reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

1. bedriva någon form av täktverksamhet (täkt av sten, grus, sand, lera, matjord eller annat material) kommersiellt eller för husbehov;
2. spränga, schakta, gräva, dika, tippa och fylla ut eller på annat sätt påverka ytbildningen;

3. dika eller dikesrensa;
4. anlägga väg eller parkeringsplats;
5. uppföra stängsel;
6. uppföra ny byggnad eller anläggning. Byggnad eller anläggning för friluftslivets behov får uppföras efter Marks kommuns tillstånd;
7. uppföra mast, torn eller liknande anordning;
8. avverka, gallra, röja eller på annat sätt skada träd och buskar;
9. skada eller bortföra döda stående eller liggande träd;
10. plocka eller på annat sätt skada mossor och lavar;
11. plantera in för trakten främmande växt- eller djurart;
12. kalka eller tillföra handelsgödsel eller bekämpningsmedel;
13. anordna upplag;
14. framföra motorfordon;

Vidare är det förbjudet att utan Marks kommuns tillstånd

15. anlägga ny stig;
16. dra fram mark- eller luftledning;

Åtgärder enligt bifogad fastställd skötselplan får utföras utan hinder av föreskrifterna A5, A8, A10, A13 och A14.

B. Vård och förvaltning

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktigas med stöd av 7 kap. 6 miljöbalken ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna att tåla sådana intrång i reservatet som:

1. gränsmärkning av och information om naturreservatet;
2. skötsel enligt bifogad fastställd skötselplan såsom röjningar och gallringar, stängslingar samt bete;
3. undersökningar av växt- och djursamhällen samt arter enligt bifogad fastställd

skötselplan;

Med stöd av 3 och 21 § förordningen om områdesskydd beslutas att Marks kommun ska vara naturvårdsförvaltare. Naturvårdsförvaltningen ska bedrivas enligt fastställd skötselplan. Skötselplanens övergripande riktlinjer och målsättningar ska gälla utan begränsning i tiden. Behovet av detaljtåtgärder för att uppnå målsättningarna kan komma att behöva förändras över tiden varför en översyn bör ske med 10 års mellanrum.

C. Ordningsföreskrifter för allmänheten

Med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, om allmänhetens rätt att färdas och vistas i reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att utan Marks kommuns tillstånd:

1. göra upp eld på annat än av kommunen anvisad plats;
2. framföra motordrivet fordon;
3. cykla;
4. rida;
5. tälta eller uppföra vindskydd annat än på av kommunen anvisad plats;
6. slänga skräp eller trädgårdsavfall;
7. plocka, gräva upp eller på annat sätt skada växter;
8. samla in djur;
9. tillvarata eller på annat sätt skada låga, torraka eller vindfälle;
10. anbringa skylt, affisch eller därmed jämförbart anslag;
11. praktisera bergsklättring
12. anordna orienteringstävling.

Plockning av bär och matsvamp till husbehov får ske utan hinder av föreskriften C7.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Beskrivning av området och skälen för beslutet

Allmän beskrivning

Liagärde i Hyssna socken är beläget alldeles intill Stora Hålsjön. Odlingssmarkerna i områdets västra del sluttar mjukt ned mot sjön medan topografin vid själva Liagärdesberget är dramatisk med branta stup och grovblockiga rasmarker. Kuperingsgraden och närheten till sjön gör att landskapet här är oerhört vackert, något som folk från när och fjärran också har upptäckt. Utsiktsplatsen och området runt berget tar nämligen emot många besökare årligen. Tack vare den, ur odlingssynpunkt, besvärliga topografin är landskapet runt Liagärde småskaligt där små åker- och betesmarker förekommer tillsammans med små lövdungar, bäckdråg och större skogspartier.

Omgivningarna domineras av barrskogar men av större intresse är att det i det närmaste landskapet finns flera värdefulla lövskogsbestånd med en hel del gamla träd. Merparten av de botaniska värdena vid Liagärde är knutna till gamla lövträd. Att det även i omgivningarna finns liknande miljöer gör markerna vid Liagärde än mer intressanta. Liagärde kan sägas utgöra ett kärnområde i ett nätverk av värdefulla lövskogsmiljöer som i många fall knyts samman av spridningskorridorer kring sjöar och gårdar.

Naturtyper mm

Liagärdesbergets mycket branta ostsida, den lika branta sydsidan samt rasmarkerna nedanför branten har en skogstyp som närmast är att karaktärisera som *brantskog av ädellövrik typ*. Trädsiktet utgörs av en gammal generation bestående av olika ädellövträd, främst alm och ek men även lind, samt en yngre generation bestående av gran. Ställvis märks också en kraftig almföryngring. Ställvis är det gott om död ved. I nederdelen av branten är marken rik på stora block.

Flera av de gamla grova ädellövträden bar spår efter hamling. Många träd har bohåligheter. Området är mycket rikt på mossor och lavar och hyser en lång rad rödlistade arter på de gamla ädellövträden och på lodytorna. Fältsiktet representeras av en lundflora med arter som lundelm, skogsbingel, smånunneört, lundbräsmå och desmeknopp. Vid sjön finns öppna solrika partier i blockmarken med rik flora, bl. a. glansnäva och rödkörvel. Högre upp i branten finns en zon med gammal grovstammig granskog och mot toppen växer krattekskog med en mycket rik hänglavsflora. I området finns hotade och skyddsvärda fågelarter.

Områdets östra relativt stora och kuperade område befinner sig i en fas mitt emellan blandlövhage och lövskog. Skogstyperna utgörs av blandskog, ängs- samt hedekskog. Trädsiktet är glest och består av medelålders och vidkroniga ekar, björkar, sälgar m.m. Busksiktet är av varierande täthet och domineras av hassel. Ställvis hittar man blåsippan, stinksyska m.m. vilket tyder på att jordmånen är rik. Området ingår i en större fålla som betas av får men betespåverkan är låg.

Väster om berget finns ett tämligen heterogent område. I en kanjonliknande dalgång växer en gammal och grovstammig granskog med inslag av ek, rik på lågor och torrakor. I denna del finns dessutom en del gammal lind som har lyckats få fäste i bergsskrevor och sprickor. I de brantaste

partierna samt i vissa delar intill vägen är lövinslaget stort och här finns också en del hassel. Kryptogamfloran knuten till branter och raviner är rik och liksom i rasbranterna växer fågelfotsmossa på klipporna nere vid vattnet. Branterna är även av stor betydelse för fågelfaunan.

På toppen av Liagärdesberget finns en utsiktsplats med bänkar och bord där man har en fantastisk utsikt över Stora Hålsjön samt omgivande landområden. Denna utsiktsplats har ett glest trädskikt av främst björk och ek vilken röjs och hålls öppen så att det stora antalet årliga besökare ska kunna njuta av de vyer som erbjuds. Nära toppen finns också en mindre granplantering.

I området finns ett antal hotade arter enligt den nationella rödlistan, t ex fågelfotsmossa *Pterogonium gracile* (hotkategori EN, akut hotad), örtlav *Lobaria virens* (hotkategori VU, sårbar), narrtagging *Kavinia himantia* (hotkategori NT: missgynnad) och hasselsnok *Coronella austriaca* (hotkategori VU: sårbar).

Avvägningar och skäl för beslutet

För att områdets naturvärden ska bestå och utvecklas är det viktigt att dessa utgör målsättning för områdets skötsel. Den biologiska mångfalden och friluftslivsvärdena kan hotas av bl. a skogsbruksåtgärder samt utebliven skötsel.

Kommunen finner vid en avvägning mot allmänna och enskilda intressen enligt 7 kap. 25 miljöbalken att det för att skydda och bevara beskrivna naturvärden finns skäl att skydda området som naturreservat.

Området är känsligt ur ekologisk synpunkt och har betydelse från allmän synpunkt på grund av dess höga naturvärden och värdet för friluftslivet. Ett skydd av området bedöms utgöra en från allmän synpunkt god hushållning enligt 3 kap. 1, 3 och 6 §§ miljöbalken.

Liagärde anges i kommunens översiktsplan som ett område där särskilda skötselåtgärder eller skydd enligt naturvårdslagen bedöms nödvändigt. Reservatsförslaget är således i linje med översiktsplanens intentioner.

Administrativa data

Objektnamn	Liagärde
Län	Västra Götaland
Kommun	Mark
Församling	Hyssna
Areal	Ca 13,8 hektar
Fastighet	Liagärde 1:1
Förvaltare	Marks kommun

Ärendets handläggning

1997 gav kommunstyrelsen miljökontoret i uppdrag att till skogsvårdsstyrelsen föreslå ett eventuellt biotopskydd på fastigheten Liagärde 1:1. I den fortsatta diskussionen med den dåvarande markägaren föreslog han ett markbyte med kommunens fastighet Dragered 1:8 utskifte. Efter värderingar och förhandlingar fanns ett förslag till avtal. Under 2001 bytte fastigheten ägare vilken förklarade sig intresserad att fullfölja förslaget på naturreservat. Ett nytt avtal om intrångsersättning har tagits fram och förslaget har varit på samråd (se samrådsredogörelse bilaga 6). Samtliga har tillstyrkt reservatsbildningen förutom en privatperson vars skrivelse är formulerad som ett antal frågor. Dessa har besvarats av kommunen.

Detta beslut kan överklagas hos länsstyrelsen, se bilaga 4.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Sakägarförteckning
4. Hur man överklagar
5. Skötselplan
6. Samrådsredogörelse
7. Sändlista

BESLUTSKARTA

